

# Rapport

---

efter kvalitetsgranskning av studie- och yrkes-  
vägledningen vid Fjällskolan  
i Göteborgs kommun

## Innehåll

---

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Fjällskolan

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

## Inledning

---

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av studie- och yrkesvägledningen i grundskolan under hösten 2012 och våren 2013. Syftet med granskningen är att undersöka om eleverna på de granskade skolorna får den studie- och yrkesvägledning som de har rätt till enligt skollag och läroplan och att verksamheten är av kvalitet enligt på förhand definierade kriterier. Granskningen vid Fjällskolan i Göteborgs kommun ingår i denna kvalitetsgranskning.

Fjällskolan besöktes den 4 och 5 december 2012. Ansvariga inspektörer är Hans Enckell och Agneta Kristensson. I denna rapport redovisar Skolinspektionen sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av studie- och yrkesvägledningen i grundskolan genomförs i totalt 26 kommunala och 8 fristående slumpvis utvalda skolor. I Göteborgs kommun granskas även Hjällboskolan, Rambergsskolan samt den fristående Montessoriskolan Casa. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger den övergripande rapporten en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra granskade skolor. Det enskilda beslutet placeras därmed i ett större sammanhang.

## Bakgrundsuppgifter om Fjällskolan

---

På Fjällskolan i Göteborgs kommun finns cirka 340 elever i årskurserna 1 – 9. Skolan ligger i Masthugget i stadsdelen Majorna-Linné. Skolbyggnaden är från slutet av 1800-talet och klassrummen är små och det medför att även klasserna är små.

Enligt information på skolans hemsida är ambitionen att eleverna ska lämna grundskolan med en god självkänsla, ett rikt språk och hög kunskapsnivå. Skolans arbete ska bedrivas i nära samverkan med elever, vårdnadshavare och personal och arbetet ska utgå från elevernas behov av kunskap och utveckling.

Andelen elever som får fullständiga betyg och därmed blir behöriga till gymnasieskolan är i jämförelse med övriga skolor i riket högt. En enkätundersökning som genomförts 2012 bland samtliga elever i årskurs 8 i Göteborgsregionen (GR), visar dock att eleverna på Fjällskolans upplever att de har liten möjlighet till delaktighet och inflytande och inte heller upplever skolmiljön som trivsamt.

I Fjällskolan finns en studie- och yrkesvägledare som är anställd centralt i Göteborgs kommun på Vägledningscentrum (se vidare beskrivning under avsnitt 3). Organisatoriskt finns Vägledningscentrum inom utbildningsförvaltningen i Göteborgs kommun. Förvaltningen och utbildningsnämnden ansvarar för de kommunala gymnasieskolorna i Göteborg. Ansvaret för grundskolorna ligger under respektive stadsdelsförvaltning (SDF) och stadsdelsnämnd (SDN).

Verksamheten leds av en rektor som tillträdde sin tjänst hösten 2012. Studie- och yrkesvägledaren delar sin tjänst mellan tre skolor i kommunen. Två dagar i veckan är han på Fjällskolan. Han har genomgått högskolans studie- och yrkesvägledarutbildning.

Eleverna i Göteborgs kommun har tillgång till ett omfattande utbud av gymnasieskolor och utbildningar. Inom GR finns cirka 70 fristående och kommunala gymnasieskolor som eleverna kan söka. Samtliga nationella program finns inom regionen.

## Resultat

### **1. Eleverna får kontinuerlig vägledning av sådan kvalitet att de kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.**

#### **1.1 Eleverna har tillgång till en kontinuerlig vägledning och en vägledning inför val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.**

*Här undersöks om eleverna har tillgång till studie- och yrkesvägledare eller annan personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning tillgodoses. Vidare granskas om studie- och yrkesvägledningen ges kontinuerligt i utbildningen. Slutligen undersöks om vägledning och information inför gymnasievalet organiseras på ett sätt som ger eleverna underlag och förutsättningar att kunna göra väl underbyggda val av gymnasieutbildning.<sup>1</sup>*

<sup>1</sup> 2 kap. 29 § skollagen Lgr 11 avsnitt 2.6

Vid Fjällskolan finns vid tillfället för granskningen en utbildad studie- och yrkesvägledare tillgänglig för eleverna. Han är anställd centralt i kommunen på vad som benämns Vägledningscentrum (se vidare beskrivning under avsnitt 3) som organisatoriskt finns inom utbildningsförvaltningen i Göteborgs kommun. Studie- och yrkesvägledarens delar sin tjänst mellan tre skolor i kommunen. Två dagar i veckan finns han på Fjällskolan.

Intervjuer med rektor, lärare och elever visar att studie- och yrkesvägledaren är känd i skolan och har en hög legitimitet bland elever och personal. Han betraktas i skolan som en kunnig och professionell vägledare. Det framkommer även att han är väl känd bland vårdnadshavarna eftersom han länge har arbetat i skolan. Studie- och yrkesvägledaren beskriver själv att han har mycket god kunskap om skolan, eleverna och på vad arbetet som studie- och yrkesvägledare innebär.

Rektor, lärare och elever uppger att studie- och yrkesvägledaren finns tillgänglig för eleverna särskilt i årskurs 9. Han genomför vägledningssamtal med samtliga elever i årskurs 9 inför gymnasievalet och vid behov även med deltagande av vårdnadshavare. Vid höstterminsstarten i årskurs 9 presenterar studie- och yrkesvägledaren hur vägledningsarbetet på skolan är upplagt och informerar även om Vägledningscentrums Drop in-verksamhet. Kortare presentationer av studie- och yrkesvägledningen görs också för eleverna i årskurs 7. I årskurs 8 får elever och föräldrar information om behörighetskrav till gymnasieskolan samt göra besök på Drop-in-verksamheten. Eleverna i årskurs 8 får även tillsammans med sina mentorer besöka den mäsas som årligen presenterar gymnasieskolorna i regionen. I årskurs 9 får eleverna återigen besöka denna mäsas och både rektor och studie- och yrkesvägledare menar att eleverna på så sätt bättre kan ta till sig och sortera all information.

Studie- och yrkesvägledaren berättar vid intervjun att han tidigt försöker fånga upp elever som är i behov av särskilt stöd. Detta sker ofta i samarbete med elevernas lärare och elevhälsans personal. Tidigare var studie- och yrkesvägledaren en del av elevhälsoteamet, men läsåret 2012/13 deltar han inte. Rektor beskriver dock vid granskningen att hon överväger att återgå till att studie- och yrkesvägledaren ska vara en del av elevhälsoteamet.

Elever berättar i intervjuer om situationer då de upplevt svårigheter i skolarbetet och då har haft hjälp av vägledande samtal med studie- och yrkesvägledaren. Dessa samtal har för eleverna haft en inriktning mot framtiden. Jag fick hopp om vad jag skulle vilja arbeta med och insikt om att det finns en framtid efter skolan.

Studie- och yrkesvägledaren framhåller i intervjun vikten av att vara opartisk i informations- och vägledningsarbetet. Hans arbete har fokus på att hjälpa eleverna att strukturera upp vad de ska tänka på inför valet av gymnasieprogram och skola genom att ge en allsidig och objektiv information och vägledning.

I intervju med studie- och yrkesvägledare och lärare framkommer att det vid tillfället för granskningen inte finns något planerat samarbete mellan lärarna och studie- och yrkesvägledaren i frågor som rör studie- och yrkesvägledning. Lärarna menar att rent allmänt sett är det viktigt att uppmuntra eleverna men att studie- och yrkesvägledaren inte känner till om eller hur lärarna undervisar i ämnen som berör området.

Skolinspektionen har inför besöket på skolan låtit elever i årskurs 9 svara på en enkät under hösten 2012 om studie- och yrkesvägledningen på skolan, om gymnasievalet och skolans insatser i samband med detta. Av enkätsvaren framgår att i stort sett alla elever vet vilket gymnasieprogram de tänker välja. Som viktigaste kontakter eller informationskällor inför valet av gymnasieutbildning framhålls besök på gymnasieskolor och besök på gymnasiemässan.

Samtliga elever känner till att det finns en studie- och yrkesvägledare vid skolan. Vid intervjuer med elever i årskurs 9 beskriver de att de är nöjda med skolans information. De är klart medvetna om vem som är skolans studie- och yrkesvägledare och hans uppgift på skolan. Eleverna säger dock att lärarna i större utsträckning kunde visa mer intresse för området och ta upp frågor om framtiden och gymnasievalet särskilt vid utvecklingssamtalen.

Rektor, studie- och yrkesvägledare samt lärare uppger att Fjällskolan tidigare har haft så kallad praktisk arbetslivsorientering (prao) för eleverna i årskurs 7-9, men vid tillfället för granskningen är det enbart elever i årskurs 5 och 6 som under sammantaget en vecka får praktisera på en arbetsplats. Den tidigare rektorn ville hitta nya former för att ge de äldre eleverna en djupare erfarenhet av arbetslivet. Detta arbete gav dock inget tillfredsställande resultat. I intervju med lärarna uppger de att prao för elever i årskurs 5 och 6 ses som ett tillfälle för att ge eleverna ett avbrott från vardagen och även för att ge lärarna utrymme för att rätta nationella prov.

Lärarna beskriver vidare att det tidigare funnits pedagogiska aktiviteter i form av rollspel som för eleverna handlade om kommande studier, yrkesliv och framtid men att detta inte längre är något som bedrivs. Tidsmässigt sammanfaller inte heller det område som behandlar arbetslivet i ämnet samhällskunskap för årskurs 9 med den period då eleverna står inför valet till gymnasieskolan. Lärarna uttrycker stort förtroende för studie- och yrkesvägledaren, men menar att när det gäller rektorn är studie- och yrkesvägledning ett område som ännu inte är något hon prioriterat.

Inför språkvalet får eleverna enligt rektor och lärare en "pröva på period". Företrädesvis är det lärare i respektive språk som ansvarar för informationen. Skolinspektionen ser dock tillfällen, som till exempel språkvalet i årskurs 6, där studie- och yrkesvägledarens kompetens skulle kunna användas för att säkerställa elevernas behov av vägledning.

Det finns en övergripande plan för studie- och yrkesvägledarnas arbete i Göteborgs kommun (Väglidningscentrums studie- och yrkesvägledning i grundskolornas årskurs 6-9). I den anges att fokus ska vara att skapa kännedom om vägledningsarbetet hos lärare och övrig personal samt etablera former för samarbete och viss samplanering med skolans personal. Av intervjuer med lärare, studie- och yrkesvägledare och rektor framgår dock att det inte finns någon planerad samverkan kring studie- och yrkesvägledningen. Planen saknar också en utgångspunkt i de specifika behov som finns på Fjällskolan. Enligt rektor och studie- och yrkesvägledare görs det heller ingen uppföljning eller utvärdering av målen och området ingår inte heller i Fjällskolans systematiska kvalitetsarbete.

**Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen** att eleverna har tillgång till studie- och yrkesvägledare och att de får information och vägledning inför gymnasievalet. Skolan behöver dock en övergripande planering som säkerställer att studie- och yrkesvägledningsaspekter kontinuerligt beaktas i undervisningen. En viktig förutsättning är att insatser som den praktiska arbetslivsorienteringen för elever i årskurs 5 och 6 utvärderas och leder till åtgärder för utveckling.

## **1.2 Skolan bidrar till att vidga elevernas perspektiv vad gäller utbildningar, branscher och yrken.**

*Här undersöks om studie och yrkesvägledningen utgår från, och anpassas efter varje elevs behov så att eleverna får det stöd de behöver för att kunna fatta individuella och välgrundade val till gymnasieskolan. Vidare granskas om skolan medvetet arbetar för att eleverna ska utveckla förmågor som behövs för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval, kritiskt granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden. En övergripande frågeställning är om skolan bidrar till att vidga elevernas perspektiv vad gäller utbildningar, branscher och yrken. I detta ingår även att eleverna får inblick i närsamhället och dess arbetsliv och kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder. Slutligen granskas skolans*

*arbete med att motverka att elevernas studie- och yrkesval begränsas av kön, social och kulturell bakgrund eller av eventuella funktionsnedsättningar.<sup>2</sup>*

I Fjällskolan beskriver rektor att vårdnadshavarna är engagerade och att eleverna generellt sett är världsmedborgare och med detta menar hon att eleverna är pålästa och entusiastiska. Rektor uppger vidare att det finns ett övergripande arbete med genusfrågor vid skolan, bland annat beroende på engagerade vårdnadshavare. Hon beskriver också att det finns vissa gymnasieskolor som är särskilt populära för eleverna och att de kan uppleva en stress för att deras betyg inte kommer att räcka för att få en plats på en särskild skola.

Studie- och yrkesvägledaren uppger vid intervjun att han vid tillfället för granskningen inte ingår i skolans elevhälsoteam, men har tidigare gjort det. Han har ändå god information om elever med särskilda behov av studie- och yrkesvägledning. Ifall det behövs utgör studie- och yrkesvägledaren en stödjande resurs i samband med utvecklingssamtal. Han har även enskilda samtal ur studie- och yrkesperspektiv för att inspirera elever.

I intervjuer med rektor, studie- och yrkesvägledare, lärare och elever framkommer att studie- och yrkesvägledning inte utgör en integrerad del av skolans undervisning. Omvärldens anknytning till olika ämnen, elevens egen framtid eller att undervisningen är ett redskap för kommande yrkesval synliggörs inte på ett sådant sätt kopplingen kan uppfattas av eleverna. Lärarna berättar att de var mer aktiva i frågan för några år sedan och arbetade bland annat med rollspel som rörde elevernas kommande studier och yrkesliv. Vid tillfället för granskningen uttrycker lärarna att det är mycket annat som ska in i skolan. Lärarna menar också att de har fullt förtroende för att studie- och yrkesvägledaren tar hand om frågan. Själva ser de som viktigt att som lärare vara den som uppmuntrar eleven i största allmänhet.

Eleverna beskriver i intervjuer att det hör till undantagen att lärarna visar intresse och vill prata om elevernas framtida studie- och yrkesval. De fåtal lärare som visar detta intresse är av eleverna mycket uppskattade.

Vid Fjällskolan genomförs sedan några år tillbaka inte någon praktisk arbetslivsorientering (prao) i årskurserna 7-9. Av intervjuer framgår att tidigare rektor och lärare uttrycker att de avsåg att kompensera den uteblivna praon med studiebesök och arbetslivsorientering i andra former. Planerna har dock inte kommit till stånd och omsatts i praktiken. Detta innebär att den arbetslivsorientering eleverna har rätt till inte ges. Inte heller finns någon systematisk planering för hur den skulle kunna komma till stånd. Rektor medger att frågor som

---

<sup>2</sup> 10 kap. 2 § skollagen Lgr 11 avsnitt 2.6

rör arbetslivsorientering för eleverna inte har varit något hon ännu har prioriterat.

Skolan har enligt författningarna ett ansvar för att motverka begränsningar i elevernas val av studier och yrken. I elevintervjuer bekräftas att det finns elever som upplever att de av studie- och yrkesvägledaren utmanats och att deras tankar om gymnasievalet ifrågasatts. I undervisningen upplever eleverna dock att det inte finns några inslag där lärarna problematiserar elevernas tankemönster, attityder eller traditioner.

Nationell statistik för läsåret 2011/12 visar på skillnader i pojkars och flickors meritvärde i årskurs 9. Medan det genomsnittliga meritvärdet är 209 för flickor är motsvarande värde för pojkar 224. Motsvarande siffror för riket är 224 respektive 199. Flickornas resultat har utvecklats i negativ riktning medan pojkarnas resultat utvecklats i positiv riktning. När det gäller hur många elever som nått målen i alla ämnen visar statistiken att det finns problem för skolan att ge flickor möjlighet att nå målen. Med tanke på dessa skillnader mellan pojkars och flickors resultat finns det skäl för skolan att uppmärksamma dess effekter på elevernas framtida begränsningar när det gäller val till gymnasieskolan. Samtliga intervjuade (rektor, studie- och yrkesvägledare, lärare och elever) anser dock att skolan bemöter flickor och pojkar på ett likvärdigt och rättvist sätt. Lärare och elever lyfter fram att byten av lärare skulle kunna vara en orsak till problemen.

**Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen** att studie- och yrkesvägledningen vid Fjällskolan behöver utvecklas så att eleverna får bättre information omvärld och arbetsliv. Skolan måste i högre grad arbeta med att i undervisningen vidga elevernas perspektiv vad gäller utbildningar, branscher och yrken. Undervisningen kan också utvecklas så att frågor om studier och arbetsliv blir mer integrerade i skolans ämnen.

## **2. Rektor ger riktlinjer och förutsättningar för vägledningen så att den blir hela skolans ansvar.**

*Här undersöks att rektorn ser till att det finns riktlinjer för hur studie- och yrkesorienteringen ska organiseras. Att det finns system och rutiner för planering, uppföljning och utvärdering av målen för studie- och yrkesvägledningen, att det systematiska kvalitetsarbetet avseende studie- och yrkesvägledningen finns dokumenterat och att resultaten från uppföljningar och utvärderingar används till att förbättra kvaliteten på studie- och yrkesvägledningen. Vidare granskas att rektorn ger riktlinjer och förutsättningar*

*för att studie- och yrkesvägledningen blir ett uppdrag för hela skolan och att rektorn ser till att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter inom studie- och yrkesvägledningen.<sup>3</sup>*

Fjällskolans rektor uppger att hon har inför denna kvalitetsgranskning blivit allt mer medveten om kraven för skolans studie- och yrkesvägledning och lyfter betydelsen av en väl fungerande studie- och yrkesvägledning för skolan. Hon betonar dock att skolan erbjuder eleverna besök på gymnasiemässan både i årskurs 8 och 9. Detta är, enligt rektorn, en uttalad handling från skolans sida för att ge eleverna en bättre plattform att stå på inför framtida studie- och yrkesval. Elevernas mentorer är också alltid med på mässan och rektorn menar att detta ger förutsättningar för lärare och elever att föra fortsatta samtal.

I Fjällskolan finns en plan för studie- och yrkesvägledningen (Vägledningscentrums centrala dokument) som dock inte följs upp eller utvärderas. Inte heller ingår studie- och yrkesvägledning i skolans systematiska kvalitetsarbete. Rektor menar att studie- och yrkesvägledningen på skolan är något hon till viss del kan påverka. Dock ser hon att det finns en risk med att den centrala studie- och yrkesvägledningsorganisationen och att frågor som rör rektors ansvar kan hamna på Vägledningscentrum (se även avsnitt 3). Rektor har själv ingen kontakt med Vägledningscentrum utan all kontakt sker via studie- och yrkesvägledaren.

I kommunens arbetsplan (Vägledningscentrums studie- och yrkesvägledning i grundskolornas årskurs 6-9) anges att fokus ska vara *att skapa kännedom om vägledningsarbetet hos lärare och övrig personal samt etablera former för samarbete och viss samplanering med skolans personal*. Av intervjuer med lärare, studie- och yrkesvägledaren och rektor framgår dock att det inte finns någon planerad samverkan mellan den undervisande personalen och studie- och yrkesvägledningen. Planen saknar också en utgångspunkt i de specifika behov som finns på Fjällskolan.

**Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen** att rektor bör arbeta för att förtydliga det gemensamma ansvar som alla som arbetar inom skolan har för studie- och yrkesvägledningen enligt läroplanen. Området behöver utvecklas så att rektor tar ansvar för att studie- och yrkesvägledningen genomförs integrerat i utbildningen och ingår i skolans systematiska kvalitetsarbete. Rektor behöver också ge riktlinjer och förutsättningar för att studie- och yrkesvägledningen ska bli ett uppdrag för hela skolan så att frågor om studier och arbetsliv är integrerade i skolans ämnen.

---

<sup>3</sup> 2 kap. 9-10 §§ skollagen Lgr 11 avsnitt 2.8 4 kap. 4-6 §§ skollagen

### 3. Huvudmannen tar ansvar för att skolornas studie- och yrkesvägledning fungerar på ett tillfredsställande sätt.

*Här undersöks att huvudmannen ger skolorna förutsättningar att ge eleverna den studie- och yrkesvägledning som de har rätt till. Vidare granskas att huvudmannen tar ansvar för att skolorna har tillgång till personal med sådan kompetens som krävs för att få arbeta med studie- och yrkesvägledning och att rektorer, lärare och studie- och yrkesvägledare får kompetensutveckling för att kunna utföra sina uppdrag. Här undersöks också att huvudmannen har system och rutiner för planering, uppföljning och utveckling av verksamheten, att kvalitetsarbetet dokumenteras och att resultaten används för att förbättra kvaliteten på studie- och yrkesvägledningen.<sup>4</sup>*

Vägledningscentrum ansvarar för studie- och yrkesvägledningen i Göteborgs kommuns grund- och gymnasieskolor, grund- och gymnasiesärskolan samt de fristående skolor och vuxenutbildare som tecknat avtal om studie- och yrkesvägledningstjänster. Den primära målgruppen för vägledningens verksamhet är elever i Göteborg i åldern 13-19 år, sammantaget cirka 30 000 elever. Verksamheten bedrivs vid cirka 60 kommunala och 25 fristående skolor samt hos vissa aktörer inom vuxenutbildningen. Vägledning erbjuds också unga göteborgare upp till 20 år som inte går i skolan.

Verksamheten är uppdelad på två geografiska ansvarsenheter. Det finns också två så kallade Drop in-verksamheter som elever och föräldrar kan besöka för vägledning utan att beställa tid i förväg. Vägledningscentrum har cirka 50 studie- och yrkesvägledare anställda. Samtliga har föreskriven utbildning. En vägledare som arbetar heltid är placerad på en eller flera skolor sammanlagt 36 timmar per vecka. Resterande tid används till interna möten, kompetensutveckling etc. I ledningen finns en verksamhetschef och två enhetschefer. Dessa representerade också huvudmannen i Skolinspektionens intervju.

En centralt sammanhållen organisation genomfördes år 2003. Utbildningsnämnden fick i uppdrag att svara för samordning av verksamheten vid de olika skolorna samt att utveckla en öppen vägledningsverksamhet för ungdomar. Som utgångspunkt för förändringen fanns enligt kommunen i huvudsak tre motiv. För det första var omkring 50 procent av vägledarna inom grundskolan obehöriga. För det andra ansågs att omkring 20 procent av vägledarnas dåvarande arbetsuppgifter var av administrativ karaktär utan koppling till studie- och yrkesvägledningen. Det tredje motivet var behovet av att satsa på kompetensutveckling. Målet med organisationen var också att öka elevernas tillgång till individuell vägledning samt att professionalisera studie- och yrkesvägleda-

---

<sup>4</sup> 2 kap. 8, 29-30 §§ skollagen 4 kap. 3-6 §§ skollagen 10 kap. 2 § skollagen Lgr 11 avsnitt 2.6

rens yrkesroll. I samtliga dessa ovanstående beskrivna problemområden, är det Skolinspektionens bedömning att kommunen genom sin förändrade studie- och yrkesvägledningsorganisation uppfyllt sina målsättningar.

Organisationen har samtidigt verkat i en tid med stora förändringar där elevernas valalternativ ökat kraftigt i samband med att de fritt kan söka gymnasieskolor inom regionen och att ett stort antal fristående gymnasieskolor tillkommit. Konkurrensen om eleverna mellan olika skolhuvudmän har också ökat påtagligt. Delvis mot denna bakgrund genomförde Göteborgs kommun en utvärdering av verksamheten (Väglädningscentrum – en utvärdering. 2010-12-31) som utgår från då gällande nationella och lokala styrdokument, Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesorientering, enkätundersökningar etc. I många avseenden pekar utvärderingen på fördelarna med organisationen. Samtidigt anges ett antal nödvändiga utvecklingsområden. Ett område är kopplat till rektors ansvar då rektor inte är chef för studie- och yrkesvägledare. Utvärderingen bygger på intervjuer med ett urval av grundskolans rektorer och visar att de i stort sett är nöjda men ser behov av en ökad dialog mellan rektor och Väglädningscentrum. Vid Skolinspektionens intervju menar även Fjällskolans rektor att hon ser en viss risk i att frågor som rör rektors ansvar kan hamna på Väglädningscentrum och därmed skapa otydlighet i ansvarsfrågan. Vid intervju med verksamhetschef och enhetschefer bekräftas denna bild. Vissa insatser har gjorts under år 2012 för att stärka rektors ansvar och ett exempel är att arbetsplanen för grundskolornas studie- och yrkesvägledning alltid ska diskuteras med rektor på varje skola.

I flera avseenden är studie- och yrkesvägledningen i Göteborgs kommun en väl fungerande verksamhet. Exempelvis har kommunen i hög grad en medvetenhet om det nationella uppdraget och hur det ska genomföras i enlighet med bestämmelserna i skollagen och läroplanen. Kommunen tar även ansvar för att skolorna har tillgång till studie- och yrkesvägledare med adekvat utbildning och som får regelbunden kompetensutveckling.

Kommunen redovisar exempel på utvärderingar, uppföljningar, enkätundersökningar med mera av studie- och yrkesvägledningen. Skolinspektionen bedömer dock att detta inte sker på ett systematiskt sätt. Ett angeläget utvecklingssteg, vilket också ledningen för Väglädningscentrum anger vid intervju, är därför att utveckla den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av studie- och yrkesvägledningen på såväl skolnivå som övergripande nivå. Underlag ges då för en bättre dialog mellan Väglädningscentrum och respektive rektor och kan t.ex. användas i samband med resursfördelning.

Som tidigare beskrivits finns Väglädningscentrum organisatoriskt inom Utbildningsförvaltningen. Ansvar för grundskolorna finns på respektive stads-

delsnämnd (SDN) som därmed också har ett ansvar för att studie- och yrkesvägledningen ingår i skolornas systematiska kvalitetsarbete.

**Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen** att Vägledningscentrum har god kännedom om målen för studie- och yrkesvägledningen och att grundskolorna har tillgång till personal med sådan kompetens som krävs för att få arbeta med studie- och yrkesvägledning. Organisationen präglas också av en hög grad av professionalism avseende vägledningsarbetet. Rektorernas och stadsdelsnämndernas ansvar i studie- och yrkesvägledningen behöver dock tydliggöras. Göteborgs kommun behöver vidare utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete så att det blir kontinuerligt och även omfatta skolnivån genom att bättre följa upp och utvärdera de olika skolornas arbete, behov och förutsättningar.

## Syfte och frågeställningar

---

Syftet med granskningen är att bedöma om den granskade huvudmannen och skolan ger eleverna tillgång till den studie- och yrkesvägledning som de har rätt till enligt skollag och läroplan. Skolinspektionen bedömer kvaliteten på studie- och yrkesvägledningen och uppskattar verksamhetens ändamålsenlighet att förbereda eleverna för aktiva livsval.

Utvärderingar och forskning inom området visar att studie- och yrkesvägledningen ofta är lågt prioriterad i skolan och att det generellt finns brister i planering, uppföljning och utvärdering av vägledningen hos både skolor och huvudmän. Med utgångspunkt i detta granskar Skolinspektionen kvaliteten på studie- och yrkesvägledningen i relation till det ansvar som rektor och huvudman har för att studie- och yrkesvägledningen utformas så att den når de nationella målen.

Följande tre frågeställningar ligger till grund för att kunna svara på den övergripande frågeställningen *om eleverna på skolan får den studie- och yrkesvägledning som de har rätt till enligt skollag och läroplan*:

- *Ges alla elever tillgång till kontinuerlig vägledning av sådan kvalitet att eleverna kan göra medvetna och väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning?*
- *Ger rektorn riktlinjer och förutsättningar för vägledningen så att den blir hela skolans ansvar?*
- *Tar huvudmannen ansvar för att skolornas studie- och yrkesvägledning fungerar på ett tillfredsställande sätt?*

## Metod och material

---

Inför granskningen på skolan har inspektörerna tagit del av dokument med relevans för skolans studie- och yrkesvägledning och även genomfört en enkätundersökning med elever i två årskurser.

Vid skolbesöket har inspektörerna genomfört intervjuer med rektor, studie- och yrkesvägledare lärare och elever. I granskningen ingår även en intervju med en representant för huvudmannen.

Besöket har avslutats med en återkoppling till rektor där inspektörerna redogör för Skolinspektionens preliminära bedömningar.

Dokumentstudier, enkäter och intervjuer utgör tillsammans det underlag utifrån vilket Skolinspektionen bedömer studie- och yrkesvägledningen på skolan.

### Dokumentstudier

Dokumentstudierna ger en inblick i skolans organisation och arbete med studie- och yrkesvägledning och förbereder inspektörerna för skolbesöket genom att ge underlag för att ställa frågor.

### Intervjuer

Vid skolbesöken genomförs intervjuer i grupp och enskilt. Intervju med **rektor** och representant för **huvudmannen** sker separat och utgör ett viktigt underlag för att förstå de strukturer och förutsättningar som finns för verksamheten. Intervju med **studie- och yrkesvägledare** ger en ökad förståelse för den vägledning som ges på skolan och vilka förutsättningar vägledaren har att följa bestämmelser i skollag och läroplan. **Lärare** i flera ämnen och från flera årskurser på skolan intervjuas i grupp. Dessa intervjuer ger underlag för att ta reda på om studie- och yrkesvägledningen är ett ansvar som delas av alla på skolan. **Elever** i årskurs 9 intervjuas i grupp. Elever ur lägre årskurser bidrar med sina erfarenheter genom enkätsvar. I intervjuerna med eleverna kommer inspektörerna åt mer kvalitativa aspekter av de frågor som granskningen ska besvara.

### Elevenkäter

Elevenkäterna utgör ett komplement för att få svar på de centrala frågeställningarna och ett jämförelsematerial till det underlag som samlas in vid intervjuerna på skolan.